

1

קריאת פרשת פרה – טהרת עם ישראל מטומאת מצרים

אפר הפרה - מטהר

בספר במדבר (פרק יט ב) מתוארת הפרה האדומה כפרה מושלמת, לפחות כלפי חוץ. "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על"

שוחטים אותה מחוץ למחנה והופכים אותה לאפר "ושרף את הפרה לעיניו את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ושרף". אחרי השריפה לוקחים את אפר הפרה על מים חיים, והוא זה שמטהר.

פרה מכפרת על העגל

מובא במדרש (רבה במדבר יט ח) לימדו שהפרה לא מטהרת רק את האדם הפרטי שנטמא. הוא גם טהרה של העם כולו מחטא העגל: "אמר רבי איבו: משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמר המלך: תבא אמו ותקנח את הצואה. כך אמר הקב"ה תבא פרה ותכפר על מעשה העגל".

גם בעגל הטהרה היא באותו אופן. היה עגל יפה מזהב. טוחן אותו משה והופך אותו לפירורים. "ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל". גם כאן העגל הטמא הופך להיות כלי של טהרה על ידי הטחינה והמים.

קריאת פרשת פרה - טהרתן של ישראל

כן כתוב בירושלמי: "אמר רבי חמא, בדין הוא שיקדים החודש לפרשת פרה שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה פרה. ומפני מה הקדימוה? שהוא טהרתן של ישראל". (והובא ברש"י מגילה כ"ט ע"א). זאת אומרת ששריפת הפרה מטהרת את כל כלל ישראל. וכאמור מטהרת מחטא העגל.

ירמיה אומר (מו כ) "עֶגְלָה יִפָּה פִּיָּה מִצְרַיִם". מצרים נמשלה לעֶגְלָה יפּה של פרה. רמז לכן ניתן בשמות של המלכים המצרים בתקופה ההיא שנקראו "פרעה" - שם שיש בו אותיות של פרה.

חכמינו מספרים שהמצרים הרגישו את המהות שלהם והיו נזהרים לא להוציא פרות מארץ מצרים לחוץ לארץ אלא אם כן היו מסרסים אותה

"אמר תודוס הרופא אין פרה וחזירה יוצאת מאלכסנדריא של מצרים אלא אם כן חותכין האם שלה כדי שלא תלד". 'האם' - זה הרחם שלה. והיו מעקרים אותם ורק אחר כך מוכרים אותה כדי שלא תלד כיוצא בה". (סנהדרין דף לג/א)

העגלות שנותנות חיים ליעקב אבינו

חכמינו אומרים כי יוסף שולח ליעקב אביו עגלות שנסחבות על ידי עגלות, שהן פרות צעירות. "וַיֵּתֵן לָהֶם יוֹסֵף עֶגְלוֹת עַל פִּי פְרָעָה" ולמה על פי פרעה. כיון שרק באישור של פרעה אפשר להוציא פרות ממצרים.

כשיעקב רואה את העגלות שנסחבות על ידי העגלות, נפשו מתחיה. "וַיֵּרָא אֶת הָעֶגְלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אוֹתוֹ - וַיִּתְחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם". יעקב שבני ישראל הולכים להוציא את כוחה של מצרים ברשות פרעה. פרעה נתן רשות מיוחדת להוציא את הפרות ממצרים. ואישור זה הוא למעשה האישור לקחת את כוחה של מצרים ברשות, כפי שהיה בסופו של דבר ביציאת מצרים.

בני ישראל מרוקנים את מצרים

הקב"ה מבקש ממשה שבני ישראל ישאלו ממצרים כלי כסף זהב ושמלות. "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַדָּבָר מִשֵּׁה וַיִּשְׁאַלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וְשִׁמְלֹת: וְהָיָה נֶתַן אֶת חֵן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאַלוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם".

חכמינו אמרו שבני ישראל רוקנו את מצרים ממה שהיה בה (תרגום - רש"י). "אמר רבי אמי מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן וריש לקיש אמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים" (ברכות ט). למעשה זה היה על פי הרשות שנתן פרעה ליוסף לקחת את הפרות. אם הפרות זה סוד כוחה של מצרים, הם באמת מרוקנים את מצרים מיסוד כוחה.

חכמינו אומרים כי מצרים הייתה מקום של עריות. פעמיים קורא יוסף למצרים "עֲרֹות הָאָרֶץ". והיא באמת הייתה מקום של טומאת עריות גדולה כפי שרואים בסיפור של אשת פוטיפר. בני ישראל לוקחים את הכח הזה למקום של פריה ורבייה. "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ". גם הם נרמזו בשם זה של פרה "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד".

רמז לדבר נמצא בשם המיילדות שנקראו בשם שיש פה רמז לפרה. שִׁפְרָה - אימו של משה רבנו. וצִפְרָה אשתו של משה רבנו. גם בשם שִׁפְרָה וצִפְרָה מסתתר השם **פרה**. פרה של פריה ורבייה מול פרה של פראות ועריות. פרות שמוציאות בפועל את כוח הפריה ורבייה של המצרים ממצרים ולוקחים אותו לטובת עם ישראל שיפרו וירבו עד שיהיו לשישים ריבוא.

הסכנה בלקיחת הכח

אפשר לקחת את הכח של מצרים בחכמה ולטהר אותו, אפשר לקחת את הכח של מצרים ולבלוע אותו עם הטומאה שלו. בחטא העגל מלמד אותנו משה כי על מנת לקחת אותו בצורה נכונה צריך לטחון אותו קודם, וכך הוא מטהר. חטא העגל הוא חזרה לחטא עבודה זרה של מצרים. הם עובדים לעגלה היפה שעשויה מזהב.

איך לוקחים רק את החלק הטוב

בכדי רק את החלק הטוב, צריך לבטל את כח הרע של מצרים ואחר כך לקחת מהם את כוחם.. לטחון עד שיהיה כמו אפר. לכן כתוב על משה. "וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֶן עַד אֲשֶׁר דָּק וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשֶׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". (שמות פרק לב כ).

כך עושים גם פרה אדומה שהיא יפה ומושלמת, ומסמלת את כוחה וטומאתה של מצרים, שורפים אותה ומפוררים אותה, ומערבים אותה עם מים חיים כמו אצל משה, ורק אחר כך הוא טובה לעיכול אצל בני ישראל.

שבע פרות יפות - עגלה יפה פיה מצרים

כל זה נרמז בחלום פרעה. פרעה חולם על "שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר" שעולות מן היאור, ובוודאי הן רומזות למצרים, שהרי פתרון כל חלום הוא ברמזים.

שבע פרות רעות מראה ודקות בשר - בן פרת יוסף בן פרת עלי עין

"והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאור רעות מראה ודקות בשר" מי שנמשל בחלום לשבע פרות "רעות מראה ודקות בשר" הוא דוקא יוסף שעליו גם נאמר לשון דומה: "בן פרת יוסף בן פרת עלי עין". קראו לו בלשון בזיון "נער עברי עבד לשר הטבחים" מושלך בבור "וימררהו ורבו וישטמהו בעלי חצים". אחריו סבלו בני ישראל שגם הם בוודאי נמשלו בחלום לפרות הרעות.

הפרות היפות והפרות הרעות והדקות עומדות זו אצל זו תקופה מסויימת. "ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר". "ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה והבריאת ויקץ פרעה". כל זה בוודאי רמז לכך שבני ישראל יבלעו את הכוח של מצרים.

למה יוסף לא פותר את החלום לפרעה?

את הפירוש הזה של החלום לא יכול יוסף לומר לפרעה. לכן הוא פותר לו רק את החלום של השיבולים והתבואה אבל לא את החלום של הפרות. על החלום של הפרות הוא אומר לו: "ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו". הוא לא פותר שום דבר בחלום שקשור לפרות, רק פתרון שקשור לתבואה.

יוסף לא פותר לפרעה אבל הוא פותר לעצמו. לכן הוא מתחיל לפעול על פי החלום ואומר לפרעה בחכמה: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים". פרעה בולע את הפתיון, ואומר לו: אתה תהיה מעכשיו השליט על מצרים. "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים". על זה נאמר "כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו"

ואכלו את חלב הארץ

אחר כך אומר פרעה ליוסף בהקשר למשפחתו הרחבה: "זקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ". בתחילה זה הצעה אחר כך זה כבר ציווי. "ואתה צויתנה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם: ועינקם אל תחס על כליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא". כדבריו של פרעה אכן עשו בני ישראל בהמשך ויצאו ברכוש גדול.

למה קוראים פרדת פרה לפני ניסן?

הסיבה ההלכתית שבגללה קוראים פרשת פרה לפני ראש חודש ניסן היא בגלל שאנו צריכים להיות סתורים לקראת הקרבת קרבן הפסח. על כן קוראים פרה אדומה - להזהיר את ישראל לטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה. וטהרה זו מטומאת מת היא על ידי אפר פרה אדומה.

פרשת פרה מדאורייתא

בשולחן ערוך (תרפה סעיף ז) "יש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא". כן כתב גם שולחן ערוך (או"ח קמו ב) והמקור שלו הוא בגירסתו של הבית יוסף בדברי התוס' בברכות דף יג.

החולקים שסוברים שאינה מדאורייתא

הב"ח (סימן תרפה) תמה: מנין לנו שפרשת פרה היא מהתורה. הרי רק על פרשת זכור נאמר: "זכור את אשר עשה לך עמלק". אבל איפה התורה חייבה לקרוא פרשת פרה בספר תורה? גם המשנה ברורה (תרפה ס"ק טו) כתב "והרבה אחרונים כתבו שפרשה זו אינה מדאורייתא".

המקור שהם דאורייתא תורה תמימה – זכירת חטא העגל

התורה תמימה (במדבר פרק יט הערה קכה) אומר כי הראשונים חשבו שקריאת פרשת פרה היא מהתורה, גם השולחן ערוך חושב כך. בוודאי הם היו מודעים לשאלות של הב"ח ואחרים. ומנין להם שהיא מהתורה?

ועונה כי הם למדו זאת ממה שכתוב: **"זָכֹר אֶל תִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאֶת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בְּאֶכְסֵךְ עַד הַמָּקוֹם הַזֶּה מִמֵּרִים הָיִיתָ עִם ה': וּבַחֲרֵב הִקְצַפְתָּם אֶת ה' וַיִּתְאַנֶּף ה' בְּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם"**. (דברים ט ז)

הכוונה בפסוק היא על חטא העגל שהיה בהר חורב. והזכרון הזה הוא מצווה מהתורה. חכמינו לא רצו להזכיר את חטא העגל בקריאה מפורשת בתורה כמו פרשת זכור, כיון שהוא גנות של ישראל. (מג"א ס"ק ב) לכן הזכירו את העגל ברמז על ידי קריאת פרשת פרה שהיא מכפרת על חטא העגל.

למה נשים לא מקפידות לשמוע פרשת פרה?

על פי זה הסביר בשו"ת ציץ אליעזר (חלק י סימן כו ו) למה נשים שמהדרות לשמוע פרשת זכור לא מהדרות לשמוע פרשת פרה. והתשובה היא שנשים לא חטאו בחטא העגל.